

PRIKAZ KNJIGE

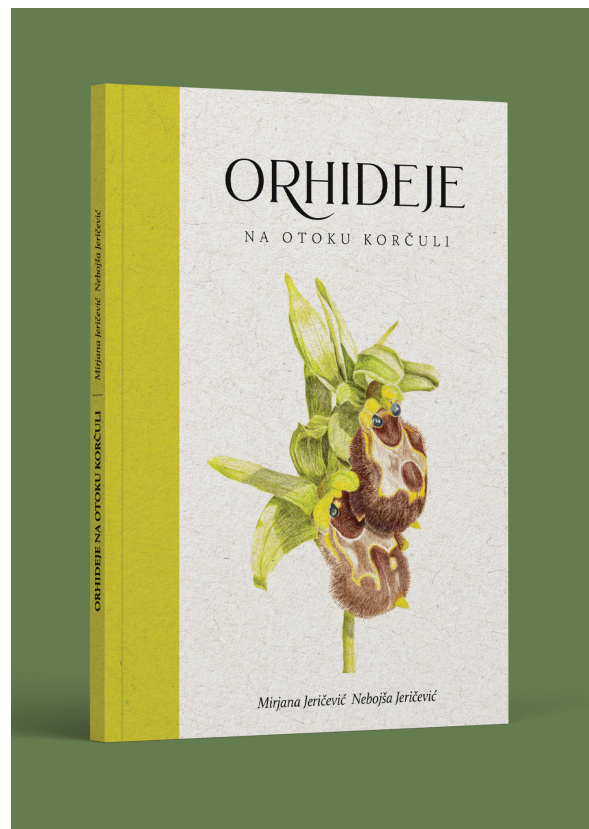
Orhideje na otoku Korčuli

DARIO HRUŠEVAR*

Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet, Biološki odsjek, Botanički zavod, Marulićev trg 9A, HR-10000 Zagreb, Hrvatska

***Autor za dopisivanje / corresponding author:** Sveučilište u Zagrebu, Prirodoslovno-matematički fakultet, Biološki odsjek, Botanički zavod, Marulićev trg 9a, HR-10000 Zagreb, Hrvatska

Orhideje se ubrajaju u evolucijski najodvedeniju i vrstama najbogatiju porodicu vaskularnih biljaka. Premda glavina od skoro 30.000 vrsta raspoređenih u 750-ak rodova nastanjuje tropsko područje, koje je i centar njihove bioraznolikosti, orhideje su široko rasprostranjena skupina. Na području Hrvatske orhideje čine brojem svojiti (njih gotovo 200 raspoređenih u 28 rodova) najraznolikiju porodicu jednosupnica, ujedno i desetu svojitama najbogatiju na području Lijepe naše. Kao visokospecijalizirane biljke (kljavost sitnih sjemenki ovisi o susretu s „kompatibilnom“ gljivom i uspostavi mikorize, a oprašivanje o prisutnosti određenog oprašivača) orhideje su nerijetko ugrožene te su brojne svojite u svijetu zakonom zaštićene, dok je na području Hrvatske čitava porodica strogo zaštićena. Njihovom nestanku pridonosi i antropogeni pritisak koji se ogleda u narušavanju staništa ili prekomjernom sabiranju biljaka, primjerice zbog hortikulture vrijednosti ili prikupljanja podzemnih organa (gomolji) u svrhu priprema salepa, pića koje ima dugu tradiciju ispijanja na području istočnog Sredozemlja zbog svoje „zdravstvene“ vrijednosti. S druge strane, samo jedna od 50.000 sjemenki će proklijati i izrasti u cvatuću jedinku, a neke će vrste nepovoljne uvjete, u trajanju od godine, dvije ili dulje, preživjeti „skrivene“ pomoću svojih podzemnih organa. Zbog toga su ekološka istraživanja orhideja izazovna, a svaki doprinos poznavanju njihove raznolikosti i rasprostranjenosti bitni u razumijevanju kompleksnih ekoloških prilika.

Informativna i vizualno dojmljiva knjiga „Orhideje na otoku Korčuli“, autora Mirjane i Nebojše Jeričević, izuzetno je botaničko ostvarenje iz više razloga: orhideje je najlakše odrediti u svježem stanju *in situ*, jer herbariziranjem gube boju, a sam proces sušenja je otežan zbog njihove uglavnom „mesnate“ građe; njihovo određivanje je kompleksno zbog učestalog međusobnog križanja (intra- i inter- generičkog); neke svojite su prvi puta

zabilježene u flori otoka Korčule; njihova ekologija i rasprostranjenost na području Republike Hrvatske nedovoljno su istražene.

Knjiga se sastoji iz *Općeg* i *Posebno dijela*. *Opći dio* na samom početku daje pregled položaja, geološko-geografskih osobitosti te klimatskih prilika, dakle abiotskih čimbenika koji određuju floru i vegetaciju otoka, o čemu autori raspravljaju u nastavku. Nakon pregleda povijesti istraživanja orhideja otoka Korčule, autori se posvećuju morfološkim značajkama ključnima za pravilno razlikovanje svojti, ekologiji i zaštiti te *Opći dio* završavaju pregledom osnovnih obilježja, na Korčuli zastupljenih, rodova orhideja.

Posebni dio daje pregled 44 svojti (vrsta, podvrsta i križanaca), od kojih su za neke već od ranije postojali literaturni podatci, dok su ostale svojte po prvi put zabilježene i predstavljene upravo u ovoj publikaciji. Svaka je svojta u knjizi određena svojim znanstvenim i narodnim nazivom te sinonimima pod kojima se učestalo pojavljuju u literaturi. Opis svake pojedinačne svojte je kratak, ali informativan, s naglaskom na one morfološke značajke koje olakšavaju razlikovanje i određivanje vrsta, podvrsta ili križanaca. Autori nakon opisa vrste sažeto pred čitatelja donose pregled rasprostranjenosti

i staništa svake svojte, vrijeme cvjetanja te, u napomeni, kategoriju ugroženosti. Svaka je svojta predstavljena s jednom, a češće s nekoliko, izuzetno kvalitetnih fotografija koje predstavljaju izvrstan fotokatalog zabilježenih orhideja. Veliku vrijednost predstavlja i pregled križanaca te primijećenih anomalija (sve popraćeno fotografijama) i varijacija u boji cvjetova (hipokromija i hiperkromija) koje mogu zbuniti botaničare-amatere prilikom postupka determinacije. Knjiga završava kratkim, ali preciznim pojmovnikom, koji olakšava razumijevanje osnovnih znanstveno-stručnih pojmova korištenih u knjizi.

Zahvaljujući autorskoj strpljivosti te iskustvu u određivanju i bilježenju orhideja otoka Korčule, kao i znalačkoj upotrebi objektiva fotoaparata, još jednom se potvrdila vrijednost istraživanja koju provode zaljubljenici u svijet biljaka – naime, premda autori nisu biolozi, učinjenim naporom značajno su pridonijeli botaničkoj struci i unaprijedili ju. Ova je knjiga informativno i vizualno dojmljiv priručnik koji će čudesan svijet orhideja približiti svakom ljubitelju Prirode, a botaničarima olakšati njihovo precizno određivanje te razumijevanje njihove ekologije i rasprostranjenosti. Radi se o naslovu koji će kućnu biblioteku učiniti potpunijom i vrijednijom.